

Iz kilometerske višine se spusti na plen orel, najdalje vidi veliki ptiči mrhovinarji. Srna ovoha človeka na 300 do 500 metrov, jelen na 700 metrov. Zelo dobro razvit nos in posluh ima lisica. Pri zajcu govorijo že njegove dolge uhlje o izrednem sluhu. Mačka voja slabo, pač pa dobro vidi ter sliši. Divje svinje primeroma slabo vidi, opremljene so z najboljšim sluhom.

Najvišje vremenske opazovalnice na svetu. Današnji svet se bavi veliko z raznimi vremenskimi opazovanji ter napovedmi. Za merjenje zraka, opazovanje neviht, vetrov itd. služijo posebne opazovalnice, ki so opremljene s posebnimi instrumenti in zgrajene na visokih točkah. V naslednjem hočemo podati seznam najvišjih opazovalnic na svetu: Italija ima znamenito vremensko opazovalnico na 4560 m visokem Monte Rosa in na sicilijanskem ognjeniku Etna v višini 2942 metrov. Italijanska sosedna Švica ima opazovalnici na Sântis (2500) in na Jungfrauenjoch (3500 m). V avstrijskih Alpah je znamenita opazovalnica na Sonnblicku (3168 m) in na Jungspitze (2960 m). Na Francoskem je znana gora v Pirinejah Pic du Midi z opazovalnico v višini 2859 m in na Montblanku 4359 m. Vse druge francoske opazovalnice so pod 2500 m. V Afriki je opazovalnica na Pic Teneriffa (2100 m). Drugi dve afriški gori Kilimandscharo (6010 m) in Kenia (5242 m) sta še brez opazovalnic. V Aziji je znana opazovalnica Leh v Severni Indiji v višini 3105 metrov. Avstralija posedla svojo opazovalnico na Mount Kosciusko (2235 m). V Severni Ameriki slovita opazovalnici na Mount Rose (3292 m) v državi Nevada in v Kaliforniji na Mount Whitney (4420 m). Južno ameriška država Bolivija leži 2000 m visoko. V Južni Ameriki je vremenska opazovalnica na gori Challa na sredi jezera Titicaca (3840 m) in na vrhu Huaina Polosi v višini 4920 metrov. Najvišjo vremensko opazovalnico ima sovjetska Rusija na gori Elbrus v Kavkazu v višini 5350 m.

Najstarejša karta na svetu. Najstarejšo karto na celem svetu hrani britski muzej v Londonu. Je to poškodovana lončena tablica z babilonskim klinopisom. Segla nazaj v leto 490 pred Kristusom, ko so premagali Grki v Evropo prodirajoče perzijske kralje pri grškem mestecu Maraton. Na lončeni plošči je označeno predvsem zvezdnato nebo kot sedež bogov. Nebo je obdano od nebeskega Oceana. Na sredini je zemlja z Babilonijo ob reki Evfrat v Mezopotamiji. Babilonija, ki pomenja celi svet, je obdana od Bridke reke, ki se razliva in seza na nekaterih krajih v notrajnost zemlje. Med zemljo in nebom so ob straneh sedmeri okraji, ki visijo v zraku po babilonskem računu 7 milj in istotako daleč so tudi eden od družega. Dva od teh okrajev ali otokov sta tako poškodovana, da ni mogoče razbrati, kaj prav za prav predstavljata. V tretjem okraju je videti letečega ptiča. V četrtem okraju je svetloba večja nego večerna zarja in svet zvezda. V petem okraju je popolna tema, znak, da so imeli Babilonci pojem o vedni noči na severu. V šestem okraju je razločiti natanko rogatega vola, ki se pripravlja na napad. Sedmi

otok nam predločuje razsvitljeno jutro. Starodavna najdba je znamenitost za dokaz, kako so si predstavljali stari Babilonci nebo, prostor med nebom ter zemljo in svet kot neznatno Babilonijo.

Žena pred 7000 leti. Pri izkopavanjih srog mesta Kisch (Mezopotamija v osrednji Aziji), ki je bilo eno najstarejših v zgodovini, so našli več predmetov, iz katerih se da sklepati z vso sigurnostjo na življenje žene pred 7000 leti. Iz sv. pisma in drugih dokumentov je razvidno, da je bila žena sužnja moža. Zgoraj omenjene najnoveše izkopine dokazujejo, da je bila žena naroda Sumerejcev v Mezopotamiji pred 7000 leti v istem položaju, kakor današnji mestni ženski svet. Sumerejske ženske so se lepoticile za sprehode, da so ugajale moškim. Oblačile so se v volneno obleko, ki je bila speta z zaponkami iz bakra in z brošami iz školjk. Obleka je bila okrašena z okraški iz slonove kosti. Predno se je podala Sumerejčanka na šetnjo, si je pobarvala obraz, lice in ustnice z rdečim barvilom. Lasje so bili zviti visoko in okrašeni z glavniki iz školjk in bakrenimi zaponkami. Krog vratu so nosile bakrene ovratnice. Razna dišča mazila, olja in barvila si je pripravljala tedaj lepoticenju udani ženski svet sam. Našli so posode, ki so bile polne parfuma. Pri razkopavanju so zadeli na otroške igrače. To so bili dvoколni vozički, v katere so bili vpreženi voli. Ako je otrok jokaj, ga je uspavala mati s harfo na 7 strun. Pred toliko tisočletji je bila ženska udana plesu, za katerega se je posebno olepoticila ter nakitila. Našteta dejstva dokazujejo, da se je suženjski položaj ženske razvil še le pri Egipčanih in Judih, pri najstarejših kulturnih narodih je bila žena z možem enakopravna in so jo smatrali za nekako višje bitje.

Pri boleznih želodca, črevesja in presnavljanja privede uporaba naravne »FRANZ JOSEFOVE« grenčice prebavne organe do rednega delovanja in tako olajša pot hranilnim snovem, da pridejo v kri. Zdravniška strokovnjaška izvedenja povdarjajo, da se »FRANZ JOSEFOVA« voda zlasti koristno izkaže pri ljudeh, ki se malo gibljejo. Dobi se v vseh lekarnah, drogerijah in špecerijskih trgovinah. 1116

Kupuj premišljeno, da kupiš po ceni a kljub temu dobro! Najprijetneje je, ko se doma lepo udobno sedi pred veliko ilustrirano knjigo svetovne razpošiljalne tvrdke Suttner in premišljeno izbira vse, kar se potrebuje. Tu je na tisoče predmetov za vse svrhe, katere se lahko nabavi brez vsakega rizika, ker to, kar ne ugaja se zamenja, ali pa se vrne denar. Tudi naši čitalci lahko dobe to praktično knjigo popolnoma brezplačno ako jo zahtevajo od svetovne razpošiljalne tvrdke H. Suttner v Ljubljani št. 992.

Moderen človek se vedno bolj vrača k prirodi. On hoče biti in ostati čvrst, zdrav in prožen. Za to je pravi znak našega časa vse večja razširjenost Fellerjevega prijetno diščega Elsafluida iz rastlinskih esenc, in to za notranjo in zunanjo uporabo. Kot pomoč proti revmatizmu, nervoznosti, prehlajenju itd. Elsafluid ni drag! V lekarnah in podobnih trgovinah se dobiva že za 6 in 9 Din, ter se ga v resnici lahko priporoči. — Po pošti iz lekarne Feller, Stubica Donja, Elsatrg 341.

Cene in sejska poročila.

Ne pozabite prečitati uvodni članek v današnji številki!

Mariborski trg. Na mariborski sobotni trg, dne 30. novembra tega leta so pripeljali šepharji na 56 vozeh 176 zaklanih svinj, kmetje 4 voze sadja, 18 voz krompirja, 6 voz čebule, 22 vozov zelja, 16 voz sena in 6 slame. Svinjsko meso so prodajali po 15 do 30 Din. Jabolka 4—8, hruške 6—10, suha slive 12 Din za kg. Krompir 0.75—1.25, čebula 2—3, česen 18 do 20, zelje 0.50—2. Seno 80—100, slama 65 do 70 Din. Pšenica 2.50, ječmen 2, oves 1.50, koruza 2, ajda 2, proso 3, fižol 3.50—4, grah 4 do 5 Din. Kokoš 30—40, piščanci 25—35, gos 60—70, puran 65—100, domači zajec 15—40, divji zajec 45—55 Din. Kislo zelje 4, kislj repa 2 Din. Gobe 1—2 Din. Mleko 3, smetana 12 do 16, surovo maslo 36—40, jajca 2, med 18.

Mariborsko sejsko poročilo. Prignanih je bilo 6 konj, 9 bikov, 60 volov, 290 krav in sedem telet; skupaj 381 komadov. Povprečne cene za različne živalske vrste na sejmu dne 26. novembra 1929 so bile sledeče: debeli voli 1 kg žive teže od Din 9—10; poldebili voli od Din 7—8; biki za klanje Din 8.75; klavne krave debele od Din 7—8; plemenske krave od Din 6 do 7; krave za klobasarje od Din 4—5; molzne krave od Din 7—9; breje krave od Din 7—9; mlada živina od Din 8—8.25; teleta Din 12.50. Prodanih je bilo 218 komadov, od teh za izvoz v Avstrijo 38.

Mariborsko sejsko poročilo. Na svinjski sejmu, dne 20. novembra 1929 je bilo priplavljenih 228 svinj in ena koza; cene so bile sledeče: Mladi prašiči 7—9 tednov stari komad od Din 125—200; 3—4 mesece stari od Din 250 do 400; 5—6 mesecev stari od Din 450—500; 8 do 10 mesecev stari od Din 550—800; eno leto stari od Din 1000—1500; 1 kg žive teže od Din 10 do 12.50, 1 kg mrtve teže od Din 17 do 18. Prodanih je bilo 177 svinj.

Mesne cene v Mariboru. Volovsko meso od Din 12—20 za kg; telečje meso 1 kg od Din 20 do 25; svinjsko meso sveže 1 kg od Din 15—30.

★

Gospodarska obvestila.

Kolje za vinograde in za sadno drevje, kakor vsake vrste rozan les prodaja ali zamenja za dobro vino Franjo Gnilšek, Maribor, Razlagova ulica št. 25. 1376

Upnikom »Slavenske banke« se je začelo izplačevati potom Prve hrvatske štedionice, podružnica v Mariboru, vsaki dan dopolne proti vložitvi knjižice. Glavnica je obrestovana do otvoritve konkurza, od te svote se izplača 22 odstotkov. — V. Močnik.

Zadružni koledar je priložen današnji številki. Namen koledarja je, da pripravi pot raznim zadružnim tečajem in sredstvom, ki naj razširjajo in utrdijo med podeželskim narodom zadružništvo. Koledar si dobro shranite!

Pivovarne v naši državi. V torek, 26. novembra, se je vršil v Ljubljani občni zbor delniške družbe pivovarne »Union«, ki je izkazal, da ima ta družba v poslovnem letu 1928/29 2.215.000 dinarjev čistega dobička napram 1.925.000 dinarjev v prejšnjem letu. Radi tega je bila tudi dividenda povišana od 14 na 16 odstotkov. Pivovarne so med seboj

sklenile kartel (zvezo) ter si med seboj razdelile državno ozemlje, vsled česar ima vsaka pivovarna na svojem ozemlju neomejen monopol. To pa ni dobro, in sicer na kakovost piva, pa tudi na cene. Cene piva so sicer bile v zadnjih letih znižane, toda v glavnem z ozirom na znižanje trošarine na pivo. L. 1925 je bilo v Sloveniji plačano skoro 9 milijonov Din na račun trošarine na pivo, leta 1928 pa komaj 900.000, ker se je leta 1927 trošarina na pivo znižala skoro za 90 odstotkov. Da bi razbili kartel pivovaren, se gostilničarji pripravljajo, da osnujejo lastno pivovarno. Naše vinogradništvo, ki vodi težko borbo za obstanek, se je na zboru v Splitu pritožilo, da se pivovarniška industrija favorizira (daje se ji ugodnost in prednost) na škodo vinogradništva. Ta industrija je močno zaščitena z uvozno carino na tuje pivo, dočim je baš zaradi te visoke carine izvoz vina skoro onemogočen. Čehoslovaška bi mogla sprejeti dober del našega vina, vendar pa zahteva za svoje pivo znižanje uvozne carine.

Zdravnica Dr. med. Klara Kukovec se je vrnila in sprejema spet Krekova ulica 18, Maribor. 1455

Skupščina naših zadrugarjev.

Dne 26. novembra se je vršila v Mariboru skupščina zadrugarjev iz območja štajerskega pododbora Zadrugne zveze. Posamezne zadruge so bile zastopane polnoštevno. Skupščino je otvoril dekan Sagaj, ki je pozdravil navzoče in predvsem voditelja našega združništva ministra dr. A. Korošca.

Poročilo o delovanju združništva je podal revizor Tirš. Iz daljšega poročila je treba naglasiti dejstvo, da posveča Zadrugna zveza posebno pažnjo Prekmurju, kjer ima že 18 posojilnic in 4 gospodarske zadruge. Delo našega združništva med Prekmurci je bilo težko radi predsodka: »Tudi te nove posojilnice bodo propadle, kakor so poprej madžarske.«

Vedno težavnejši položaj našega kmetovalca, vinogradnika in sadjarja je privedel do tega, da so se začele ustanovljati v območju pododbora tudi vinarske zadruge in da se stalno dela na tem, da se zmanjšajo stroški pri nakupu blaga in da se dobi izvoz.

Glede sadjarstva je omeniti, da je delovanje novo ustanovljene sadjarske zadruge bilo v letu 1929 jako uspešno ter je zadruga mnogo pripomogla k boljšemu vnovčenju sadja in k večji koristi našemu ljudstvu s tem, da je prinesla v našo državo in sadjarjem več milijonov dinarjev denarja.

Program za bodoče združno delo je podal g. ravnatelj Vl. Pušenjak. Omenil je Osrednjo štajersko vinarsko zadrugo v Mariboru, ki se bo razvila v središče vseh štajerskih vinarskih zadrug in pa štajersko sadjarsko zadrugo, ki je izvozila samo letošnjo jesen 115 vagonov svežega sadja.

Zadruga ima moderno moštarno in je ustvarila trgovske zveze z velikimi svetovnimi tvrdkami. Tekom letošnje

zime pa se bo izpeljala organizacija po vseh okrajih. Zadrugna posredovalnica v Mariboru ima predvsem nalogo, da zainteresira inozemstvo za našo produkcijo ter da dobi zvezo z odjemalci v inozemstvu. Omenjena posredovalnica ne bo sama delala kupčij in vzdrževala zalog, ampak bo nastopala zgolj kot posredovalnica za vse naše zadruge. Kot občekoristna ustanova za vse naše zadrugarje se je v Mariboru tudi osnovala Zadrugna samopomoč, katera se naj razširi letošnje zimo. V svrhu poglobitve združne misli se bodo tudi letos vršili enodnevni, oziroma dvodnevni gospodarski tečaji, potom katerih naj se zainteresirajo najširši sloji za napredek v kmetijstvu.

Izvajanjem obeh omenjenih združnih strokovnjakov je posvetil minister dr. Korošec nekaj vzpodbudnih nasvetov in pozival zbrane na delo za gospodarsko blagostanje našega ljudstva.

S skupščine je bila odposlana vdanostna brzojavka Njegovemu Veličanstvu kralju in pozdravna brzojavka kmetijskemu ministru.

Našim županstvom!

Izračunavanje odstotka občinskih doklad.

Predpisi, ki veljajo za sestavljanje, predlaganje in odobravanje občinskih proračunov za leto 1930, se bistveno razlikujejo od dosedanjih. Prav posebno se čuti izprememba pri odmerjenju občinskih doklad na državne neposredne davke. Po novem davčnem zakonu je namreč natančno določeno, do katere meje smejo občine same nalagati te doklade. Odmera pa povzroča predvsem težkoče radi tega, ker se je davčni predpis, to je državni osnovni davek od katerega se pobirajo doklade, v vseh občinah znatno zvišal.

Od več strani prihajajo vprašanja, kako naj se doklade z ozirom na novo davčno podlago predpisujejo. Ne bo torej odveč, ako to na kratko pojasnim.

Na primer: Občina Št. Ilj je imela davčnega predpisa za leto 1928 Din 9.184.— V letu 1929 pa znaša ta predpis Din 73.226.— Torej je zadnji predpis približno osemkrat višji, kakor v prejšnjem letu. Naravno je, da se z ozirom na zvišanje davčni predpis mora odstotek občinskih doklad znižati, ako hoče občina imeti enak dohodek od doklad, kakor v prejšnjem letu. Višji davčni predpis pa je utemeljen, ker se je v naši oblasti temeljni zemljiški davek zvišal za dvanajstkrat. Ne glede na to zvišanje pa je resnični davčni iznos na primer pri zemljarini nižji, kakor je bil v prejšnjih letih, ker so z zvišanjem osnovnega davčnega predpisa odpadle vse državne doklade.

Občina Št. Ilj rabi za pokritje primanjkljaja v svojem proračunu za leto 1930 od občinskih doklad na državne neposredne davke Din 33.692.— Kako naj občina izračuna odstotek te doklade?

Pravilo za izračunavanje odstotka je sledeče:

$\% = p \times 100/d$, pri čemur pomeni % odstotek doklad, ki ga občina namerava

uvesti, p primanjkljaj, ki ga mora občina z dokladami kriti in d osnovni davčni (državni) predpis, od katerega namerava občina doklade pobirati.

Ako vzamemo občino Št. Ilj za vzgled, ki ima davčno podlago Din 73.226.— in primanjkljaja Din 33.692.—, bi se odstotek občinskih doklad izračunal na sledeči način: $\% = 33.692 \times 100 / 73.226 = 3.369.200 : 73.226 = 46 \%$. Ako uvede občina Št. Ilj v svojem proračunu 46 % doklado na državne neposredne davke, krije popolnoma izkazani primanjkljaj in ji ostane še par kovačev prebitka.

Proračunske tiskovine.

V proračunski tiskovini, ki so jo občine dobile za setavo proračuna, se je na četrti strani v V. poglavju vrinila tiskovna napaka. Pod »občinsko trošarino« se mora glasiti pravilno: **6) na likerje, rum in konjak po Din — od hektolitrske stopinje (in ne od 100 l), d) na špirit po Din — od hektolitrske stopinje (in ne od 100 l) in e) na žganje po Din — od hektolitrske stopinje (in ne od 100 litrov).** Sicer pa je bila ta napaka očitna, ker je v tem oziru okrožnica točna, razglas sklenjenih davščin in pa sejni zapisnik povsem v redu. Gž.

O novih pristojbinah

za preiskovanje najvažnejših kmetijskih proizvodov in sredstev, ki se pobirajo na Kmetijski poskusni in kontrolni postaji v Mariboru.

Ker so v naslovu omenjene pristojbine javnosti popolnoma neznane, saj niso bile še nikdar objavljene, hočem objaviti s tem važnejša določila, ki jih mora poznati vsak umni gospodar.

Vsak, ki prosi za kako analizo, mora kolekovati prošnjo s kolekom 5 Din in priložiti kolek 20 Din za rešitev, če želi, da se mu bo vloga sploh upoštevala. Povrh tega plačujejo vsi še posebne pristojbine za preizkušnjo. Oproščeni so plačevanja pristojbin **le vojni invalidi in oni dobrovoljci**, ki so dobili zemljo za kolonizacijo po zakonu o dobrovoljcih. V poedinih slučajih so oproščeni plačevanja tako tudi oni, ki predložijo potrjeno srezkega kmetijskega ekonoma, da so mali posestniki in da pravilno gospodarijo. Pristojbine znašajo pri enem vzorcu: moka 100 Din (mala analiza), 300 Din (velika analiza), mošta 120 Din, krmila 300 Din, surovega masla od 70 Din naprej, svinjske masti 300 Din, strdi 220 Din, mleka 100 Din (samo tolišča in gostota), žganja 150 Din, smetane 80 Din (samo tolišča), žvepla 60 Din, modre galice 60 Din, zemlje 120 Din, zemlje z določevanjem vrste za umetno gnojenje prikladnega gnojila 240 Din, vina 150 Din, sladkega vina 280 Din, sadjevca 150 Din, malinovca 160 Din, pitne vode 300 Din, voska 300 Din.

Primerjevanje mlečnih tehtnic in moštnih tehtnic, če kažejo prav 80 Din.

Navajal bi lahko še ostale pristojbine, a menim, da si je lahko že vsak iz tega napravil jasno sliko, da so pristojbine visoke. Vendar ne dosežejo še onih iz mirne dobe, razven morda pri nekaterih predmetih. V veljavo so stopile s prvim novembrom, prej so bile desetkrat nižje. Nov cenovnik ne pripozna nobenih olajšav združnim ustanovam in Kmetijski družbi. Pač pa uživajo take olajšave zadruge, če dajo umetno gnojilo v preiskovanje. Tako plačujejo za eno analizo kalijeve soli zadruge 30 Din, vsi ostali 40 Din; Thomasove moka zadruge 20 Din, vsi ostali 30 Din; apnenega dušika zadruge 25 Din, vsi ostali 30 Din.

Z visoko pristojbino so udarjeni vsi oni, ki nameravajo izvoziti vino. Dosedaj so dobivali izvozno potrdilo brezplačno. Odsedaj za naprej